

1. значень, які презентуються даним словом у мові-джерелі; б) переосмислення значення запозиченого слова у процесі його асиміляції в мові-рецепієнті і його смислового «віддалення» від слова-джерела; в) уподібнення зовнішньої форми запозиченого слова в процесі його асиміляції до іншої мовної системи і його зовнішнє ототожнення з іншою вже існуючою у мові-рецепієнті лексемою.

2. Економічна терміносистема англійської та української мов є мовним утворенням, яке характеризується відкритістю до мовних інновацій, запозичень як з інших мов, так і з внутрішньомовних галузевих терміносистем. Одночасно потужним джерелом її розвитку є загальноновживані слова, які при застосуванні в економічному дискурсі набувають спеціального значення через метафоричне переосмислення їх першочергового смислу.

3. Аналіз явищ міжмовної омонімії в економічній термінології англійської та української мов, дозволяє стверджувати, що основними причинами їх утворення є наступні: а) запозичення слів греко-латинського походження в англійську та українську мову з різними семантичними ознаками; б) переосмислення значення англійських загальноновживаних слів при застосуванні в економічному дискурсі, у той час як в українській мові дане запозичення не отримало подальшого семантичного розвитку.

Дослідження даної проблематики не може вичерпуватись однією роботою і потребує подальших досліджень, практичною цінністю яких може стати розширений тлумачно-етимологічний словник економічних термінів англійської та української мови з виділенням міжмовних омонімічних груп.

Література

- Борисова Л. И. Ложные друзья переводчика: уч. пос. по научно-техническому переводу / Л. И. Борисова. – Москва: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2005. – 212 с. Будагов Р. А. Несколько замечаний о «ложных друзьях переводчика» / Р. А. Будагов // Мастерство перевода. – М., 1971. – Сб. 8. – С. 362-368. Булаховський Л. А. Нариси з загального мовознавства / Л. А. Булаховський. – К.: Радянська школа, 1955. – 448 с. Ван Дейк Т. А. Язык. Познание. Коммуникация: Перевод с английского. – М.: Прогресс, 1989. – 312 с. Готліб К. К вопросу о так называемых между язычных омонимах. Германские языки / К. Готліб. – Новосибирск, 1967. – 285 с. Д'яков А. С. Основы терминотворения / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – Київ: Видавничий дім КМ Academia, 2000. – 215 с. Заславська Н. В. Явище міжмовної омонімії в умовах російсько-української та українсько-російської двомовності / Н. В. Заславська // Структура і семантика мовних одиниць. – К.: Наукова думка, 1985. – С. 123-126. Кочерган М. П. Словник російсько-українських міжмовних омонімів ("фальшиві друзі перекладача") / М. П. Кочерган. – К., 1997. – 245 с. Кцила Л. Деякі теоретичні проблеми дослідження омонімії в слов'янському мовознавстві // Проблеми слов'янознавства / Л. Кцила, 2000. – Вип. 51. – С. 159-166. Малаховський Л. В. Теорія лексичної та граматичної омонімії / Л. В. Малаховський. – Ленінград, 1990. – 253 с. Мирошниченко В. М. Проблеми перекладу «Хибних друзів перекладача» з англійської мови на українську [Текст] / В. М. Мирошниченко. – 2011. – (Вост.-Европ. журн. Передових технологій). Радецька С. В. Проблема розпізнання та передачі «хибних друзів перекладача» при перекладі термінології галузі менеджменту засобом транскобування. / С. В. Радецька. – Херсон: 2011. Ровдо И. С. Межъязыковая омонимия в условиях русско-белорусского и белорусско-русского билингвизма: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: / И. С. Ровдо. – Минск: Изд-во БГУ, 1980. – 19 с. Секрет І. В. Міжгалузева омонімія термінів та їх переклад у науково-технічному тексті / І. Секрет, В. Ногаєв // Гуманітарний вісник. – № 9. – Черкаси, 2005. – С. 386-390. Скороходько Э. Ф. Вопросы перевода английской научно-технической литературы / Э. Ф. Скороходько. – К.: Издательство Киевского университета, 1963. Фалькович М. М. К вопросу об омонимии и полисемии / М. М. Фалькович // Вопросы языкознания. – 1960. – № 5. – С. 85-88. Шепель Ю. О. Міжгалузева термінологічна омонімія у сучасній англійській мові / Ю. О. Шепель, І. В. Секрет. – Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2010. – 335 с. Юзвяк І. Лексична міжмовна омонімія на матеріалі турецької та української мов. / І. Юзвяк // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2010. – № 676. – С. 125-128.

УДК 001.4:63:811.111:392.91

ТАГІЛЬЦЕВА Я.М.

(Полтавська державна аграрна академія)

ВЛАСНІ ІМЕНА В АГРАРНІЙ ТЕРМІНОСИСТЕМІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті досліджуються особливості використання власних імен у складі аграрних термінів сучасної англійської мови. Виокремлюються ономастичні одиниці, що представлені у терміносистемі рослинництва і тваринництва. Проводиться аналіз словобудови та визначаються функції власних імен в аграрній термінології.

Ключові слова: терміносистема, власні імена, ономастика, будова слова.

Тагильцева Я.М. Имена собственные в аграрной терминсистеме современного английского языка. В статье проводится исследование особенностей употребления имен собственных в составе аграрных терминов современного

англійського мови. Виділяються ономастическіє єдиниці, котріє єрепрезентовані в терміносистемі рослинництва і животноводства. Проводиться аналіз словообразования і визначаються функції імен собствєнных в аграрній термінології.

Ключевые слова: терміносистема, імена собствєнные, ономастика, словообразование.

Tagiltseva Ya.M. Proper Names in Agrarian Terms of Modern English. The article deals with the research of proper names used in agrarian terms of modern English. Onomastic units presented in crop-growing and animal breeding vocabulary are considered. The word formation is analysed. The functions of proper names in agrarian terms are determined.

Key words: term, proper names, onomastics, word formation.

Власні імена є невід'ємною частиною словникового складу мови. Ономастика (наука, що вивчає дану категорію слів) завжди привертала увагу лінгвістів (О.В. Суперанської, В.Д. Бондалетова, О. Есперсєна, А. Вежбицької та ін.)

Одним з дискусійних питань в теорії ономастических єдиниць є проблема семантики. Деякі вчені (С. Ульман, К. Левковська, Ж.Вандриєс, У. Брендаль) вважають, що власні імена (ВІ) не мають семантичного наповнення. У лінгвістиці існує також думка про виключно номінативну функцію ВІ (О.О. Реформатський). Інші мовознавці (Ф.І. Буслаєв, Л.М. Щєтинін, О.А. Потебня) визнають наявність лексичного значення у даній категорії слів.

Неоднозначно трактується дослідниками і термін «ономастика». Так, В.Д. Бондалєтов включає в цю науку всі ономастическіє єдиниці тієї чи іншої мови [Бондалєтов 1967, с.7-8]. О.О. Реформатський поділяє ВІ на ономастику (сукупність ВІ – імена, прізвища, по-батькові, прізвиська людей і тварин) та топоніміку (система географічних назв) [Реформатський 1983, с.29-30]. Ми підтримуємо першу точку зору і маємо на меті дослідити особливості використання ВІ в аграрній терміносистемі сучасної англійської мови.

Слід відзначити, що донині дана проблема залишалася лакуною у сучасному мовознавстві. Незважаючи на те, що ВІ в англійській мові були предметом сучасних наукових досліджень як українського (Л.М. Латун, А.В. Боковець та ін.) так і зарубіжного мовознавства (О.А. Фоменко, І. А. Жураєва та ін.), данє питання не набуло цілісного вивчення в контексті аграрної тематики, зокрема термінів рослинництва і тваринництва. Тож, **об'єктом** нашої розвідки є аграрна терміносистема сучасної англійської мови, предметом – власні імена. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- виокремити ономастическіє єдиниці, що єрепрезентовані в аграрних термінах сучасної англійської мови;
- дослідити особливості використання ВІ у термінології рослинництва і тваринництва;
- проаналізувати будову ВІ імен у складі аграрного терміну;
- визначити специфіку функціонування аграрних термінів сучасної англійської мови, складовими яких виступають ономастическіє єдиниці.

Зазначимо, що ономастика – наука, що охоплює величезне коло тематичної лексики, тому має у своєму складі певні розділи. Так, антропоніміка (з грецької «людина» + «ім'я») – це розділ ономастики, що вивчає імена людей, їх походження, еволюцію, закономірності функціонування. Антропонімом є будь-яке ВІ, яким номінують людину (саме ім'я, прізвище, по-батькові, прізвисько, псевдонім тощо).

У складі аграрної термінології сучасної англійської мови ми виявили антропоніми, які зустрічаються, переважно, у термінах рослинництва як імена людей: Jacob's ladder (синюха), Madonna lily (лілія білосніжна), Fischer's scabious (скабіоза Фішєра).

Спостєрігаємо і зворотній зв'язок, коли терміни рослинництва використовуються в якості людського імені, переважно жіночого: Clover (конюшина), Flower (квітка), Daffodil (нарцис), Ivy (плющ), Lilac (бузок), Blossom (цвітіння), Butterscup (жовтець). В окрему групу виділяємо антропоніми, що використовуються у назвах тварин (Dorcас, Leonidas, Melissa, Theron, Vanessa). Серед антропонімів «рослинного походження» зустрічаємо також запозичення з інших мов, а саме: Susan (з давньоєврейської «лілія») Anthea, Daphne (з давньогрецької «квітка», «лавр»), Viola (з латинської «фіалка»). Зазначимо, що інколи назви рослин і самоцвітів символізують певні властивості, явища. Так, символізує Daphne (лавр) символізує перемогу, Myrtle – красу, Opal – надію.

Термінам рослинництва сучасної англійської мови властиве таке явище, коли антропонім присутній не в назві, а в її українському, чи то російському еквіваленті: *toringo apple* (яблуко Зібольда), *apple gum* (евкаліпт Бріджеса).

В аграрній терміносистемі сучасної англійської мови спостерігаємо функціонування теонімів – назв богів і міфологічних героїв, що використовуються в термінах рослинництва. Відомо, що були такі боги, що оберігали ту чи іншу галузь сільського господарства. Так, Зевс захищав землеробство, Марс був заступником полів і стад. Проникнення біблійних ВІ і в англійську мову мало й історичне підґрунтя. Протягом століть Біблія була однією з найпоширеніших книжок, що читали в Англії. Часом не тільки окреме слово, а й цілі ідіоматичні висловлювання увійшли до англійської мови (*since Adam was a boy*). У наш час вивчення Біблії є обов'язковим у школах Англії. Біблійні ВІ зустрічаємо у таких назвах рослин: *Adam's-needle* (юкка), *Adam's-rod* (ведмеже вухо), *apple of Cain* (земляничное дерево Мензиса), *Amur lilac* (бузок амурський), *Aaron's-beard* (звіробій чашковий). Ми помітили, що найпоширенішого вживання у структурі терміна рослинництва набули біблійні імена *Amur* (16 термінів) та *Aaron* (8 термінів).

У терміносистемі рослинництва також використовуються епоніми – назви рослин на честь людей, котрі вперше винайшли їх і описали. Деякі з них ми представимо у таблиці.

Назва роду рослини	Характеристики	На чю честь названа
<i>Abelia</i>	невеличкі кущі	Кларк Абель – англійський ботаник та зоолог.
<i>Alberta</i>	дерева	Альберт фон Больштедт – німецький філософ і теолог.
<i>Banksia</i>	дерева і кущі	Джозеф Банкс – англійський натураліст.
<i>Camellia</i>	дерева і кущі	Георг Йосеф Камел – ботанік чеського походження.
<i>Darwinia</i>	австралійські вічнозелені кущі	Еразм Дарвін – англійський натураліст.
<i>Galtonia</i>	луковичні багатолітні рослини	Френсіс Гальтон – англійський натураліст.
<i>Gerbera</i>	багатолітні трави	Трауготт Гербер – німецький ботанік.

Вивчаючи особливості використання ВІ імен в аграрних термінах сучасної англійської мови, не можна оминати такий розділ ономастики як топоніміка, що досліджує назви географічних об'єктів, їх походження розвиток, сучасний стан, написання і вимову. Відповідно назви географічних об'єктів називають топонімами. Дана група онімів активно функціонує у лексичному складі галузей рослинництва і тваринництва. Часто складовими аграрної лексики виступають топоніми. Серед топонімів, що є складовими аграрних термінів сучасної англійської мови, ми виділили наступні групи:

- 1) назви країн (*Iceland moss* – лишайник, ісландський мох, *China pink* – гвоздика китайська, *Brazil pepper* – перцеве дерево, *Canada milk pepper* – астрагал каролінський);
- 2) назви міст (*London plane* – платан кленолистний, *Hongkong kumquat* – кумкват гонгонгський);
- 3) назви штатів (*California nut* – каліфорнійський горіх, *Oregon pea* – квасоля золотиста, *Carolina horse* – паслін каролінський);
- 4) назви островів (*Malta orange* – цитрус китайський, *Madagascar peanut* – бамбарський земляний горіх);
- 5) назви гір (ороніми): *Himalayan May apple* – подофіл гімалайський, *Alpine rock-cress* – резуха альпійська
- 6) назви водяних об'єктів (гідроніми): *Pacific crab apple* – бура яблуня, *Mediterranean flour moth* – огнівка млинова, *Atlantic yam* – ямс щетинистий.

Розглянемо детальніше терміни, складовими елементами яких є ойконіми – назви населених пунктів та хороніми – назви країн, регіонів і територій. Зазначимо, що дані оніми є

таким різновидом топонімів, що несуть інформацію про особливості виникнення населених пунктів, про їхніх мешканців, про фізико-географічні та геолого-кліматичні умови місцевості, на території якої ці поселення розташовані, про специфіку культурних і політичних зв'язків між сусідніми й віддаленими країнами. У термінах рослинництва і тваринництва сучасної англійської мови дана група онімів позначає те місце, де певний сорт рослин був винайдений або виведена та чи інша порода фермерських тварин: London pride (гвоздика бородата), New York weasel (американський довгохвостий горностаї), herb Paris (воронець), Nepal mango (манго лісове), Portugal orange (апельсин солодкий).

Гідроніми у термінах рослинництва представлені назвами океанів. Варто зауважити, що дана група слів представляє високу лінгвоісторичну цінність, оскільки назви водних об'єктів зберігаються надовго і рідко зазнають змін. Завдяки аналізу гідронімів можна встановити етнічні й міграційні процеси на певній території, виявити історичні події, етнолінгвістичне минуле.

Як слушно зауважила Ярова С.А., за допомогою ВІ суспільство намагається не лише назвати конкретний предмет, а й щось повідомити про цей предмет або взагалі пов'язати із назвою якусь додаткову інформацію, а також виразити почуття, які пов'язані з об'єктом, оцінити його [Ярова 2004, с. 231]

Слід відзначити, що у термінах тваринництва і рослинництва ВІ можуть функціонувати самостійно (не в складі терміну) в якості номінації породи фермерських тварин, сортів рослин. Ці назви аграрні терміни дістали від найменування території, де був започаткований і активно розвивався певний напрямок рослинництва чи тваринництва. Таке явище омонімії набуло більшого розповсюдження у терміносистемі тваринництва. Це регіональні назви порід свиней Cornwall, Devon (Корнуолл, Девон – графства на південному заході Англії), Berkshire, Hampshire (Беркшир, Гемпшир – графства на півдні Англії), великої рогатої худоби (Angeln – ангельська порода ВРХ), овець (Lincoln – найбільша англійська порода овець м'ясного напрямку, Oxford – англійська порода овець м'ясо-вовняного напрямку, Cotswold – англійська порода овець з довгою вовною), курей (New Hampshire, Ancona – анкона), рідше – сортів рослин (Virginia – сорт американського тютюну, New Jersey – американський сорт абрикосів).

Звернемо увагу на будову топоніму, що є складовим елементом аграрного терміна. До складу терміносистеми рослинництва і тваринництва сучасної англійської мови входять прості і складні топоніми. Прості непохідні топоніми складаються з одного кореневого слова без афіксів: Warrow's goldeneye (ісландський гоголь), Dorset Down (порода овець м'ясного напрямку), Paris green (паризька зелень). Прості похідні топоніми утворюються з допомогою приєднання афіксу до кореня слова: Yorkshire fog (бухарник шерстистий), Washington bent grass (польовиця болотна). Складні топоніми представлені поєднанням двох морфем: Cumberland (порода свиней), Queensland nut (австралійський горіх).

Серед відібраних для аналізу термінів ми виділили наступні структурні групи:

- 1) словосполучення (Jamaica pepper – перець духмяний, Canada buffalo berry – шефердія канадська);
- 2) основи непохідних слів (Abelia, Gerbera);
- 3) складні іменники (New Jersey, Cumberland, Berkshire).

Таким чином, на основі проведеного дослідження ми зробили наступні **висновки**:

- ВІ активно функціонують в аграрній терміносистемі сучасної англійської мови;
- ономастичні одиниці, що входять до складу аграрного терміну, представлені антропонімами, топонімами, теонімами та епонімами;
- ВІ в структурі терміна рослинництва і тваринництва виконують номінативну, інформативну та лінгвоетнокультурологічну функції.

Зазначимо, що ономастичні дослідження сприяють розкрити нові грані та особливості розвитку мови, побачити актуальні аспекти лінгвістичних проблем, тому мають **перспективи** для подальшого вивчення в розрізі тієї чи іншої фахової мови.

Література

Бондалетов В.Д. Русская ономастика: Учеб. пособие для студ. пед. институтов / В.Д. Бондалетов. – М.: Просвещение, 1983. – 224 с. Реформатский А.А. Введение в языковедение / А.А. Реформатский. – М.: Наука, 1967. – 536с. Ярова С.А. Функціонування власних назв у художньому тексті та проблема їх перекладу / С.А. Ярова // Філологічні студії. – Луцьк, 2004. – № 1. – С.230-235.